

Mottaker
Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 20.2.2024

Invitasjon til å gi innspill til stortingsmelding om akuttmedisinske tjenester

Nasjonalforeningen for folkehelsen er en frivillig, humanitær organisasjon som jobber med folkehelse, forskning på hjerte- og karsykdommer og demens, og er en interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.

Nasjonalforeningen for folkehelsen er opptatt av å sikre gode akuttmedisinske tjenester for personer med demens. Med over 100 000 personer i Norge som lider av demens i dag, og forventning om en nær fordobling av dette tallet innen 2040, er behovet for tilpassede akuttmedisinske tjenester avgjørende.

Av alle sykehusinnleggelser for aldersgruppen over 75 år er 80 % akuttinnleggelser¹. Sammenlignet med resten av befolkningen er denne gruppen også storforbrukere av akuttmedisinske tjenester, 26 % av alle akuttinnleggelser på sykehus er personer over 75 år.

Akuttmedisinske tjenester må tilpasses den eldre befolkningen og tjenestene må være tilrettelagt for å fange opp kognitiv svikt for å beskytte en særlig sårbar gruppe og begrense følgene av akutt delirium. Akutt forvirring eller akutt delirium rammer særlig de som allerede er sårbare og har svekket kognisjon. Personer med demens er særlig utsatt for delirium. En kartlegging av delirium blant eldre i norske akuttmottak viste at delirium og andre former for kognitiv svikt var svært vanlig². Undersøkelser viser at om lag halvparten av hoftebruddspasienter³ og en av tre eldre pasienter ved medisinske avdelinger rammes av delirium⁴. Dette er en alvorlig akuttmedisinsk tilstand som ofte overses hos eldre, og det kan være en svært skremmende opplevelse, med vrangforestillinger og opplevelser som kan sitte i og huskes også etter at deliren er over. For personer uten demens, men med en kognitiv sårbarhet, kan vanlige

¹ <https://www.helse-nord.no/499f75/siteassets/dokumenter-og-blokker/skde/skde-publikasjoner/eldrehelseatlas-for-norge-2013-2015-skde-2017.pdf>

² <https://tidsskriftet.no/2019/03/originalartikkel/delirium-og-kognitiv-svikt-blant-eldre-i-norske-akuttmottak>

³ <https://agsjournals.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1532-5415.2009.02377.x>

⁴ <https://www.nejm.org/doi/10.1056/NEJMcp1605501>

Postadresse

Postboks 7139 Majorstuen
0307 Oslo

Besøksadresse

Oscars gate 36 A
0258 Oslo

Telefon: 23 12 00 00

post@nasjonalforeningen.no
www.nasjonalforeningen.no

ting som urinveisinfeksjon eller hoftbensbrudd også gi delirium. Dette går ofte over, men hos de med svekket kognisjon er delirium forbundet med økt risiko for blant annet demens.

Nasjonalforeningen for folkehelsen mener derfor:

- At kartlegging av delirium skal være en del av det systematiske pasientsikkerhetsarbeidet i akuttmottak.
- At tiden i akuttmottak bør være så begrenset som mulig for å unngå fremprovosering av delirium hos sårbare pasienter.

Når det kommer til å gjøre akuttmedisinske tjenester mer demensvennlige vil vi peke på følgende tre områder:

- **Kunnskap og åpenhet om kognitiv svikt og demens:** Opplæring og kunnskapsheving blant helsepersonell er avgjørende for å sikre god omsorg og kommunikasjon med personer med demens og kognitiv svikt, slik at sårbare pasienter blir fanget opp og ivaretatt på best mulig måte.
- **Bedre organisering og samhandling:** Gode pasientforløp krever bedre samhandling på tvers av ulike aktører i helsetjenesten. Dette vil bidra til kontinuitet og kvalitet i omsorgen, spesielt viktig for personer med demens som er avhengige av forutsigbarhet og kontinuitet.
- **Tilpassede fysiske omgivelser:** Det er nødvendig å tilpasse akuttmottak og deler av den akuttmedisinske kjeden slik at de tar hensyn til behovene til personer med demens, for eksempel ved å begrense støy, lys og ventetid.

Avslutningsvis vil vi gjerne påpeke noen av utfordringene knyttet til samhandling på tvers av de ulike linjene i helsetjenesten. Det er tydelig, basert på tilbakemeldinger vi får fra personer med demens og deres pårørende, at det fortsatt er betydelige utfordringer knyttet til samhandling og kommunikasjon mellom sykehus, fastleger og kommunehelsetjenesten, noe som underminerer kontinuiteten i omsorgen. Dette er spesielt bekymringsfullt for personer med demens, som er avhengige av kontinuitet og forutsigbarhet i tjenestene, og kanskje særlig i en akutt situasjon.

Implementering av gode demensvennlige tiltak i akuttmedisinske tjenester, både i og utenfor sykehus, kan bidra til å beskytte en sårbar pasientgruppe og sikre bedre helseutfall for personer med demens og kognitiv svikt.

På vegne av Nasjonalforeningen for folkehelsen,

Mina Gerhardsen
generalsekretær